

บทปริทัศน์หนังสือ

Pedagogy of the Other:
Edward Said, Postcolonial Theory, and Strategies for Critique
ศาสตร์การสอนว่าด้วย (ความเป็น) คนอื่น:
เอ็ดเวิร์ด ซาอิด ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคม
และกลวิธีสำหรับการวิพากษ์

ออมสิน จตุพร¹
Omsin Jatuporn

ชื่อหนังสือ: *Pedagogy of the Other: Edward Said, Postcolonial Theory, and Strategies for Critique*

ผู้เขียน: Shehla Burney

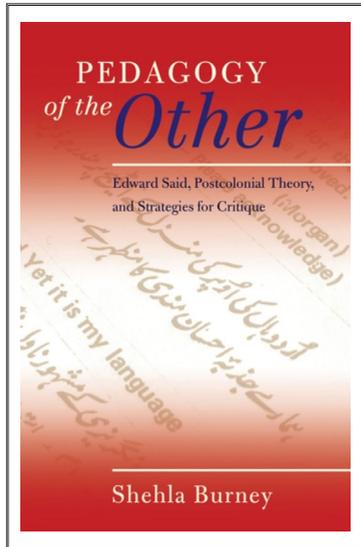
สำนักพิมพ์: Peter Lang Inc., International Academic Publishers

จำนวนหน้า: 230

ปีที่พิมพ์: 2012

ISBN-13: 978-1433113826 / ISBN-10: 1433113821

¹ ดร., ภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. E-mail: omsin.j@cmu.ac.th



แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมนั้น แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงกันมากในแวดวงวิชาการของตะวันตก แต่ในแวดวงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของไทยมีการกล่าวถึงแนวคิด/ทฤษฎีนี้ค่อนข้างน้อย ดังจะเห็นได้ว่ายังไม่มีกรตีพิมพ์งานวิชาการที่เป็นหนังสือในด้านนี้โดยตรง ที่พอมีตีพิมพ์จะเป็นลักษณะของบทความวิชาการขนาดไม่ยาวนานนัก เช่น งานของ นพพร ประชากุล (2544) เรื่อง แนวคิดสกุลหลังอาณานิคม (Post-colonialism) ซึ่งมีอยู่เพียง 5 หน้า นอกจากนี้ก็เป็นกรกล่าวถึงในบทความต่าง ๆ ในลักษณะที่ไม่ค่อยมีรายละเอียดมากนัก และตีพิมพ์งานเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่บ้างในอินเทอร์เน็ต (Phoncharoen, Winai , 2012)

อนึ่ง ในศาสตร์ครุศึกษา (Teacher Education) ในประเทศไทย แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมถือว่าเป็นแนวคิด/ทฤษฎีที่แทบจะไม่ได้รับการกล่าว

ถึงเลย จะมีก็แต่เพียงหนังสือเล่มสำคัญของ Rattana Lao (2015) เรื่อง *A Critical Study of Thailand's Higher Education Reforms: The Culture of Borrowing* โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมมาใช้ทำความเข้าใจความเป็นการเมืองของการปฏิรูปการอุดมศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ยุคการปฏิรูปสยามเข้าสู่การสร้างรัฐไทยสมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน โดยที่การอุดมศึกษาของไทยดำรงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของระบบเศรษฐกิจการเมืองของสังคมโลกาภิวัตน์มาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมมีคุณูปการอย่างยิ่งต่อศาสตร์ครุศึกษาของไทยที่ยังขาดแคลนการประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีใหม่ ๆ ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและทำความเข้าใจประเด็นทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ระดับมหัพภาคในมิติใหม่ ๆ ที่นักการศึกษาไทยในอดีตมิได้ให้ความสนใจศึกษาในเชิงวิพากษ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากความเชื่อในมายาคติที่ว่าประเทศไทยไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก (Phoncharoen, Winai, 2012) จึงไม่จำเป็นต้องใช้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมมาใช้ศึกษาและทำความเข้าใจการศึกษาไทย อย่างไรก็ตาม Herzfeld (2002) และ Jackson (2007) ได้แย้งว่า กรณีของประเทศไทยอยู่ในสภาวะกึ่งอาณานิคม (semi-colonialism) จึงสามารถนำเอาแนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมมาใช้ศึกษาสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ ซึ่งรวมถึงพื้นที่การจัดการศึกษาและระบบโรงเรียนในประเทศไทยได้เช่นกัน

ประเด็นที่ผู้เขียนกล่าวถึงข้างต้นเป็นสิ่งที่ Shehla Burney ซึ่งเป็นผู้เขียนหนังสือ *Pedagogy of the Other: Edward Said, Postcolonial Theory, and Strategies for Critique* (2012) ได้พยายามทำให้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมเป็นเรื่องที่นักการศึกษา นักวิชาการและนักศึกษานองการครุศึกษาสามารถเข้าถึงและ

ทำความเข้าใจสาระสำคัญของแนวคิด/ทฤษฎีได้ โดยเน้นให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เกิดองค์ความรู้ว่าจะใช้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมมาใช้วิเคราะห์ ติความ และวิพากษ์ระบบการศึกษา นโยบายการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษา หลักสูตร แบบเรียน และการเรียนการสอนได้อย่างไร ผู้เขียนหนังสือฉบับนี้ใช้แนวคิดสำคัญของ Edward Said (เอ็ดเวิร์ด ซาอิด) เพื่ออธิบายถึงความสำคัญของแนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมและนัยสำคัญเชิงวิพากษ์ที่สามารถนำไปใช้ทำความเข้าใจระบบการศึกษาและระบบโรงเรียนได้

Edward Said (1935 – 2003) เป็นศาสตราจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเปรียบเทียบ และผู้สนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์เพื่อเอกราช Said ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2546 ขณะมีอายุได้ 67 ปี ในมหานครนิวยอร์ก ซึ่งกลายเป็นบ้านที่สองของเขาจนวาระสุดท้ายหลังจากที่เขาเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย Said เป็นที่รู้จักในวงกรวิชาการกลุ่มไม่ใหญ่นัก วงการอื่น ๆ ทั่วไปอาจไม่เคยได้ยินหรือรู้จัก เพราะเขาไม่ช่นักการเมือง ไม่ช่นักปฏิวัติ ที่มีชื่อเสียงอย่าง Che Guevara หรือ Ayatollah Khomeini ซึ่งในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเปรียบเทียบ Said มีความหลงใหลในวรรณคดีและวรรณกรรมอังกฤษอย่างจริงจัง และหลังจากที่งานชิ้นเอกเรื่อง “ลัทธิบูรพคดีศึกษา” (*Orientalism*) ของเขาปรากฏออกมาในโลกวิชาการในปี ค.ศ. 1978 Said ก็กลายเป็นนักวิชาการที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่ววงการวิชาการและสื่อมวลชนชั้นนำ นับจากนั้นมา Said เป็นที่รู้จักในนามของนักวิพากษ์องค์ความรู้ของตะวันตกที่มีต่อโลกตะวันออกว่าเป็นวาทกรรม (discourse) การสร้างความรู้ และการนำเสนอที่บิดเบือน มีอคติต่อโลกตะวันออก เป็นความรู้ที่เกิดจากการจ้องมองจากโลกตะวันตก ซึ่งมีผลประโยชน์ วาทกรรม อุดมการณ์ มโนทัศน์ ภาษา คำบรรยาย ขนบและเรื่องเล่าในแบบของตนเอง Orientalism จึงมิใช่เพียงวาทกรรมและความรู้แบบฉบับของชาวตะวันตกที่มีต่อชาวตะวันออกเท่านั้น แต่ความรู้ที่สร้างขึ้นนี้

สะท้อนตัวตนของโลกตะวันตกหรือชาวตะวันตกเองมากกว่าความเข้าใจโลกตะวันออก การสร้างคนอื่นจึงสะท้อนตัวตนอัตลักษณ์ของผู้สร้างเอง กล่าวได้ว่า Said และผลงานของเขาสร้างผลสะท้อนอย่างมากโดยเฉพาะต่อวงการวรรณคดีศึกษา มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์โดยทั่วไป จนนับกันว่า Orientalism เป็นรากหนึ่งของแขนงความรู้ที่เรียกว่า “หลังอาณานิคม” (post-colonialism) ในเวลาต่อมา (Winichakul, Thongchai, 2017)

สำหรับในหนังสือเล่มนี้ Burney ได้นำแนวคิดมาจากผลงานวิชาการชิ้นสำคัญของ Said เช่น *Orientalism* (1978) และ *Culture and Imperialism* (1993) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงพลวัตระหว่างตะวันตกในฐานะที่เป็นเจ้าอาณานิคม (the West as the Colonizer) และตะวันออกในฐานะที่เป็นผู้อยู่ภายใต้อาณานิคม (the East as the Colonized) รวมถึงการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ Said และแนวคิดของนักทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมคนอื่น ๆ ที่มีคุณูปการอย่างมากต่อกระบวนทัศน์ทางการศึกษาเชิงวิพากษ์ (Critical theory in education) ทั้งในด้านแนวคิดและแนวปฏิบัติ

หนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด 8 บท เนื้อหาสาระในแต่ละบทจะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการศึกษาหลากหลายประเด็นในบริบทสังคมหลังอาณานิคม Burney อภิปรายในเชิงลึกเกี่ยวกับรากฐานทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ที่มียุโรปเป็นศูนย์กลาง (Eurocentrism) และวาทกรรมความเป็นตะวันออก รวมถึงการนิยามความหมายและการที่ทั้งสองสิ่งนี้ถูกประกอบสร้างให้เกิดวาทกรรมว่าด้วยอาณานิคมอันหลากหลายทั้งในแง่ของเวลาและสถานที่ เป้าหมายสำคัญของการอภิปรายดังกล่าวคือการแสดงให้เห็นว่า การจัดแบ่งสรรพสิ่งออกเป็นคู่ขัดแย้งระหว่างความเป็นตะวันออก/ความเป็นตะวันตก ตะวันออก/ตะวันตก พวกเรา/พวกเขา และเรา/คนอื่น ได้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ข้ามเวลาและสถานที่ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน และทำให้เห็นถึงความสำคัญที่ระบบโรงเรียน

และการจัดการศึกษาจะต้องท้าทายแนวคิดคู่ขัดแย้ง รวมถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ที่อยู่เบื้องหลังแนวคิดเหล่านี้

ความเป็นตะวันออกและกระบวนการทำให้กลายเป็นอื่น (The Othering)

สำหรับประเด็นสำคัญโดยรวมที่ปรากฏในงานของ Said นั้น Burney อธิบายว่า ความเป็นตะวันออกคือ การนำเสนอภาพตัวแทนของตะวันออกที่อยู่ภายใต้โลกทัศน์ของตะวันตกผ่านกระบวนการประกอบสร้างทางสังคมความเป็นตะวันออก ซึ่งความเป็นตะวันออกอยู่ในฐานะของความเป็นอื่นที่ถูกทำให้กลายเป็นสภาพที่ดำรงอยู่ เป็นเรื่องปกติ และเป็นสิ่งที่แท้จริงผ่านเรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ งานวรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี และวัฒนธรรมป๊อป นอกจากนี้ Said (1978) กล่าวว่า ความเป็นตะวันออกคือสิ่งที่เป็นสารัตถะของวาทกรรมอาณานิคม (Colonial discourse) และการใช้อำนาจเข้าปกครองควบคุมตะวันออกโดยชาวตะวันตก ความเป็นตะวันออกดำรงอยู่ได้บนฐานโครงสร้างของอำนาจ ความรู้ การครอบงำ ความเป็นเจ้าทางวัฒนธรรม และลัทธิจักรวรรดินิยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ร่วมกันทำงานทั้งในเชิงอุดมการณ์ ความรู้ จินตนาการ การเมืองการปกครอง สังคมวิทยา การทหาร และวิทยาศาสตร์ โดยการก่อสร้างและผลิตซ้ำสถานภาพของความเป็นตะวันออกที่เป็นรอง/ด้อยกว่าความเป็นตะวันตก

Burney ได้ให้ทัศนะโต้แย้งว่า ความเป็นตะวันออกนำไปสู่สถานะการกดทับ/การทำให้ไร้เสียงไร้ตัวตนในกลุ่มคนพื้นเมืองหรือกลุ่มชาวอาณานิคมซึ่งเป็นการลดทอนสภาพความเป็นจริงและนำเสนอแต่เพียงภาพแทนที่ไม่ยุติธรรมต่อกลุ่มคนเหล่านี้ผ่านงานประวัติศาสตร์นิพนธ์ งานวรรณกรรม สื่อประเภทต่างๆ และพื้นที่ทางการเมือง สำหรับการสนับสนุนข้อโต้แย้งนี้ Burney ได้นำหลักการวิเคราะห์ของ Fanon & Farrington (1968) มาใช้เป็นกรอบการพิจารณาว่า ประวัติศาสตร์นิพนธ์ล้วนมีที่มาจากมุมมองของเจ้าอาณานิคม/ผู้ปกครองดินแดน

เจ้าอาณานิคมมองว่า ดินแดนทั้งหมดที่อยู่ภายใต้การปกครองของ *ตน/กลุ่มของตน* นั้นเป็นดินแดนที่ *ตน/กลุ่มของตน* เป็นเจ้าของ อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการทำให้กลายเป็นตะวันออกมีที่มาตั้งแต่สมัยการเริ่มต้นการเขียนประวัติศาสตร์และภายใต้การทำงานของกระบวนการดังกล่าวได้ขจัดการดำรงอยู่ของกลุ่มคนพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีมาก่อนหน้านั้นหลายร้อยปีออกไปจากดินแดนเหล่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งความเป็นตะวันออกมิได้มีพื้นที่ให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้ส่งเสียงหรือแสดงออกความต้องการของตนแต่อย่างใด หากแต่ผู้บุกเบิกชาวตะวันตกได้ถือโอกาสใช้ประโยชน์จากการค้นพบ ฉวยใช้ และตีความตะวันออกภายใต้มุมมองที่มียุโรปเป็นศูนย์กลาง

นอกจากนั้นแนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมสามารถนำมาใช้รื้อสร้างกระบวนการทำให้กลายเป็นอื่น (Spivak, 1991) หรือกระบวนการที่มีสถานะรอง/ด้อยกว่าเช่น ผู้หญิง กลุ่มชนพื้นเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ และชาวตะวันออก ถูกกดทับ เบียดขับ หรือทำให้กลายเป็นชายขอบโดยอำนาจของชาวตะวันตกหรือกลุ่มชนชั้นปกครองที่มีอำนาจนำในพื้นที่นั้น ๆ แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมยังสามารถนำไปศึกษาว่ากลุ่มคนชายขอบได้ผลิตสร้างวาทกรรมต่อต้านเพื่อปะทะ ประสาน และต่อรองกับเรื่องเล่ากระแสหลักที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้มีอำนาจนำเพื่อการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เหมาะสมและเข้าครอบครองดินแดนในจักรวรรดิ หนึ่ง ประเด็นสำคัญยิ่งในหนังสือฉบับนี้ก็คือ เราสามารถใช้คำว่าคนอื่น (the Other) เพื่อแทนคำว่าคนตะวันออก (the Orient) และสิ่งนี้เองที่เป็นนัยสำคัญว่า การคิดหรือการรับรู้เกี่ยวกับคนอื่นมีความสัมพันธ์กับการอธิบายและการวิเคราะห์ถึงกระบวนการทำให้กลายเป็นชายขอบของกลุ่มคนต่าง ๆ เช่น ผู้หญิง กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ และกลุ่มชนพื้นเมืองในสังคมตะวันตกเช่นเดียวกัน

กระบวนการทำให้กลายเป็นชายขอบเกิดขึ้นเป็นปกติผ่านการปิดกั้นความเป็นอื่น/คนอื่นจากวัฒนธรรมกระแสหลักหรือการบิดเบือนภาพของเขา/เธอผ่านวาทกรรมกระแสหลักประเภทต่าง ๆ ในสังคม นอกจากนั้นความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมต่างก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เราไม่ตระหนักหรือไม่ให้ความสำคัญกับความเป็นอื่น/คนอื่นเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ในบริบทของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การสร้างหลักสูตร แบบเรียน วิธีการเรียนการสอน และภาคปฏิบัติจริงของการจัดการศึกษาทุกประเภท Burney เสนอแนะว่า กลุ่มคนพื้นเมืองหรือกลุ่มชาวอาณานิคม ซึ่งเป็นผู้มีสถานะรอง/ด้อยกว่าจำเป็นต้องทำทนายหรือขัดแย้งวาทกรรมแบบจักรวรรดินิยมว่าด้วยยุโรปเป็นศูนย์กลาง และการมือคดต่อเชื้อชาติ เนื่องจากวาทกรรมเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมหาศาลและครอบคลุมวาทกรรมที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ การเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการศึกษา และยังผลิตสร้างระบบอำนาจและความรู้ที่ทำให้สรรพสิ่งกลายเป็นเสมือนวัตถุ ถูกบิดเบือนทำให้กลายเป็นอื่น และกดทับความเป็นอื่น/คนอื่น

แนวคิดสำคัญอีกประการหนึ่งที่ Burney เน้นย้ำคือ สิ่งที่ Spivak (1988) เรียกว่า ความรุนแรงเชิงญาณวิทยา (epistemic violence) ซึ่งเป็นความรุนแรงเชิงองค์ความรู้ที่ลัทธิอาณานิคมได้กระทำความรุนแรงต่อการสร้างตัวตนของชาวอาณานิคมให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อชีวิตของตนเองโดยการกำหนดกฎเกณฑ์ทางความรู้ที่ถูกต้องชอบธรรม การจัดวางความคิด กระบวนทัศน์ วิธีมองโลก การมองคนอื่น การมองตนเอง และเจือไปด้วยอคติทางชาติพันธุ์ซึ่งผลิตสร้างโดยเจ้าผู้ปกครองอาณานิคม ความรุนแรงเชิงญาณวิทยาจึงเป็นการควบคุมที่ร้ายกาจและรุนแรงไม่ต่างกับการใช้กำลังและอำนาจเข้าควบคุมดินแดนนั้น ๆ การศึกษาและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์อินเดียโดยไข่มุมมองของเจ้าผู้ปกครองอาณานิคมและการละเลย หรือมีท่าทีเพิกเฉยต่อมุมมองของชาวบ้านและ

กลุ่มชนพื้นเมืองจึงเป็นการกระทำความรุนแรงเชิงญาณวิทยาที่แท้จริง เนื่องจากการละเลยตลอดจนเพิกเฉยต่อประวัติศาสตร์ของความเป็นอื่น/คนอื่นรวมถึงองค์ความรู้พื้นถิ่นและดำเนินการปฏิรูปเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เหล่านั้นโดยเจ้าผู้ปกครองอาณานิคมนับว่าเป็นการกระทำความรุนแรงทางญาณวิทยาได้ทั้งสิ้น โดยเจ้าผู้ปกครองอาณานิคมได้ใช้อำนาจในการจัดการกับสรรพสิ่ง การกำหนดชื่อเรียก การนิยามความหมาย รวมถึงการคัดสรรเพื่อเผยแพร่ความรู้และข้อมูลประเภทต่าง ๆ ดังนั้นการเอาชนะความรุนแรงเชิงญาณวิทยาของการศึกษา (Epistemic violence in education) ครูอาจารย์จำเป็นต้องตระหนักถึงข้อมูล ความรู้ และข้อเท็จจริงของนักคิดนักเขียนท่านอื่น นักวิจารณ์ท่านอื่น เรื่องเล่าเรื่องอื่น และวาทกรรมอื่นจากสังคมที่หลากหลายในโลกใบนี้ที่ถูกทำให้กลายเป็นวาทกรรมกระแสรองหรือวาทกรรมที่มีความสำคัญน้อยกว่า

อนึ่ง ผู้อ่านน่าจะสังเกตเห็นว่าผู้เขียนมองเห็นประเด็นที่มีความคล้ายคลึงกันระหว่างงานของ Said (1978) และ Freire (1993) ในแง่มุมมองที่มีคุณูปการต่อทฤษฎีการศึกษาเชิงวิพากษ์ กล่าวคืองานของ Said มีความคล้ายคลึงกับงานของ Freire อยู่หลายประการ โดยที่งานทั้งสองชิ้นเสนอแนะว่าการต่อสู้ผ่านการเมืองเชิงวัฒนธรรม (Cultural politics) เกี่ยวข้องกับพื้นที่ด้านการศึกษา ครูศึกษา รวมถึงวรรณคดีและวัฒนธรรมศึกษา และการที่จะบรรลุเป้าหมายความยุติธรรมเชิงสังคมจำเป็นต้องมีการรื้อสร้างระบบโครงสร้างที่กดขี่ในระบบการศึกษา โรงเรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน รวมทั้งแนวคิดการทำให้กลายเป็นอื่น/คนอื่นในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นตะวันตกและความเป็นตะวันออก Burney ได้แย้งว่า Said มีเป้าหมายสูงสุดเฉกเช่นเดียวกับ Freire ในการยกระดับจิตสำนึกเชิงวิพากษ์ (Critical consciousness) ของคนที่มีความเป็นอื่น/คนที่ถูกกดขี่ซึ่งตกอยู่ภายใต้กระบวนการทำให้กลายเป็นอื่นผ่านปฏิบัติการของวาทกรรมในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะ รวมทั้งการ

สร้างวาทกรรมเพื่อปฏิบัติการ ต่อรอง ปะทะประสาน และต่อต้านเรื่องเล่าหลักของเจ้าผู้ปกครองอาณานิคมและลัทธิจักรวรรดินิยม เมื่อพิจารณานัยสำคัญจากแนวคิดของ Said และ Freire เป้าหมายสูงสุดคือ การปลดปล่อยให้ปัจเจกบุคคลเป็นอิสระจากพันธนาการที่สังคมสร้างขึ้น โดยที่ผู้ถูกกดขี่/ผู้มีสถานะรองหรือด้อยกว่าตระหนักถึงวิธีการที่ตนเองถูกทำให้กลายเป็นอื่น/ทำให้กลายเป็นชาย-ขอบ รวมถึงเข้าใจว่างานวรรณกรรม ประวัติศาสตร์นิพนธ์ ความเป็นเจ้าทางวัฒนธรรม อำนาจ และความรู้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการนี้ได้อย่างไร

กลวิธีสำหรับการวิพากษ์การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคม

การประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมของ Said เรียกร้องให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนระดับต่าง ๆ และนักการศึกษาดำเนินการพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกเชิงวิพากษ์และเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การวิเคราะห์ตัวบท/วาทกรรม และการอ่านประสานเสียงโดยใช้องค์ความรู้จากศาสตร์ด้านวัฒนธรรมศึกษา และรัฐศาสตร์ กระบวนการจัดการศึกษาในลักษณะนี้จะมีอิทธิพลเข้าไปแทรกแซงวิธีการนำเสนอภาพแทนความเป็นตะวันออกในฐานะผู้ถูกกระทำ (passive) ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (static) ใช้อารมณ์เป็นใหญ่ (emotional) ไร้ระเบียบกฎเกณฑ์ (chaotic) ไม่รู้จักรักการใช้เหตุผล (irrational) แปลก/มาจากต่างถิ่น (exotic) เต็มไปด้วยราคะ (erotic) ทารุณโหดร้าย (despotic) และป่าเถื่อนไม่เลื่อมใสศาสนา (heathen) การวิเคราะห์วาทกรรมจึงเป็นวิธีการที่มีคุณูปการอย่างมากต่อการทำความเข้าใจกระบวนการทัศน์ว่าด้วยอำนาจและความรู้ในการศึกษา รวมถึงเกิดมุมมองใหม่ ๆ ต่อประเด็นการต่อต้านกระบวนการทำให้กลายเป็นอื่น/เป็นชายขอบ การเขียนใหม่ในพื้นที่ของเรื่องเล่าหลัก ภาพแทน การครอบครองทางวัฒนธรรม และการกำเนิดของวัฒนธรรมลูกผสม/วัฒนธรรมพันทาง และหากพิจารณาวิธีการวิเคราะห์สภาวะของผู้ถูกกดขี่/ผู้มีสถานะรอง

หรือด้อยกว่า (subalternity) ดังที่ Spivak (1988) ได้เสนอไว้ จะพบว่า Burney เรียกร้องให้ผู้ถูกกดขี่/ผู้มีสถานะรองหรือด้อยกว่าซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในสังคมที่อยู่ในสภาวะหลังอาณานิคมหรือสังคมตะวันตก บุคคลเหล่านี้จะต้องมีความตระหนักรู้และสามารถหรือสร้างกระบวนการที่พวกเขาถูกทำให้กลายเป็นคนอื่นและถูกกดขี่ภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะได้ด้วยเหตุผลและวิธีการอย่างไร หนึ่งในวิธีการวิเคราะห์การอ่านประสานเสียง หมายถึง การค้นหามุมมองที่หลากหลายต่อโลกในตัวบท และเรียนรู้วิธีการหรือสร้างความหมายที่แฝงอยู่ในตัวบท รวมทั้งบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เจตจำนงของผู้เขียน และสิ่งที่ถูกกดทับเอาไว้มิให้มีพื้นที่แสดงตัวตน นอกจากนี้ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์บทบาทของสื่อและวิธีการที่สื่อได้นำเสนอหรือบิดเบือนความจริงของความเป็นอื่น/คนอื่นและทำหน้าที่พูดแทนพวกเขาเสียเอง ผู้เรียนจำเป็นต้องก้าวข้ามวาทกรรมกระแสหลักที่กำหนดโดยกลุ่มผู้มีอำนาจนำทางเศรษฐกิจการเมืองในสังคม รู้จักตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม การถูกกดขี่ การเป็นชายขอบ การเป็นชนกลุ่มน้อย ความเท่าเทียม และสิทธิเสรีภาพ โดยที่ครูและผู้เรียนต้องประยุกต์วิธีวิทยาเชิงบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งนำเรื่องราวของโลกมาสู่ชั้นเรียนให้ได้ทั้งในแง่ของการวิจารณ์ การค้นคว้าวิจัย การสอน และการเรียนรู้

ความเข้าใจในเชิงลึกต่องานของ Said ส่งผลให้ Burney สามารถสรุปแนวคิดสำคัญได้ 3 ประการที่อธิบายความหมายของศาสตร์การสอนว่าด้วย (ความเป็น) คนอื่น (Pedagogy of the Other) และได้กลายเป็นเครื่องมือเชิงวิพากษ์สำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมและภาคปฏิบัติทางการศึกษา แนวคิดสำคัญดังกล่าวได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (interculturalism) การไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม (inclusiveness) และสหวิทยาการ (interdisci-

plinary) ผู้เขียนอธิบายว่า

“ สำหรับคำว่า ศาสตร์การสอน ในที่นี้ ฉันตั้งใจหมายถึงปรัชญาในแนว กว้าง แนวปฏิบัติ และการเกื้อหนุนเข้าสู่วาทกรรมว่าด้วยความเป็นอื่นใน สังคม งานวรรณกรรม ชีวิต และการนำเสนอผ่านสื่อ ศิลปะ หลักสูตร และแบบเรียนในแง่มุมต่าง ๆ คำว่าศาสตร์การสอนจึงเป็นการนำเสนอ โครงการ แบบแผน ระบบการมองและการรับรู้ความเชื่อมโยงและประ- สานสัมพันธ์เข้ากับประวัติศาสตร์ในความเป็นคนอื่น ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบท ที่สามารถเป็นได้ทั้งความเป็นตะวันออกหรือความเป็นตะวันตก และ ตะวันออกหรือตะวันตก ” (pp. 25-26)

โดยนัยนี้ ศาสตร์การสอนว่าด้วย (ความเป็น) คนอื่นทำให้เรามองเห็นว่ ความเป็นคนอื่นในสังคมนั้น ๆ ถูกทำให้กลายเป็นวัตถุ กลายเป็นองค์ ประชาน กลายเป็นชายขอบได้ด้วยวิธีการอย่างไร และระบบของอำนาจและความ รู้ (ซึ่งรวมถึงระบบการศึกษา) ได้ผลิตสร้างและคำนวณแนวคิดความเป็นอื่นไว้ด้วย วิธีการอย่างไร

ประการแรก ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (interculturalism) มีความหมายว่ การผสมผสานและการปะทะสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ซึ่งวัฒนธรรม ใดวัฒนธรรมหนึ่งหยิบยืมมาจากวัฒนธรรมอื่น เรียนรู้จากวัฒนธรรมอื่น และ เชื่อมโยงวัฒนธรรมตนเองเข้ากับวัฒนธรรมอื่นเพื่อการผลิตสร้างระเบียบ แบบแผนและปฏิบัติการทางวัฒนธรรมชุดใหม่ Burney วิเคราะห์กรอบแนวคิดพหุ วัฒนธรรมศึกษาในโรงเรียนรัฐของประเทศตะวันตกเนื่องจากกรอบแนวคิดนี้มิได้ ทำทลายโครงสร้างลำดับชั้นทางวัฒนธรรมในสังคมตะวันตก และมีได้ให้ความ สำคัญแก่วัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มีคุณูปการอย่างมากต่องานศิลปะ วรรณกรรม และ ปรัชญาสังคม Burney เสนอว่าแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยม (multiculturalism) ควร

ถูกแทนที่ด้วยแนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมซึ่งปฏิบัติต่อวัฒนธรรมทุกวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้วัฒนธรรมต่าง ๆ ยังสามารถเรียนรู้ หยิบยืม และสนับสนุนวัฒนธรรมของกันและกันได้ไม่จบสิ้น

Burney ได้โต้แย้งข้อสรุปเกี่ยวกับการรู้วัฒนธรรม (Cultural literacy) ที่เสนอไว้โดย Hirsch, Kett & Trefil's (1988) เนื่องจากการรู้วัฒนธรรมได้ละเอียดและเพิกเฉยต่อองค์ความรู้หรือคุณูปการที่เป็นอื่น/คนอื่นได้สร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้หญิง ผู้เบียดเบียนทางเพศ กลุ่มคนพื้นเมือง ชาวแอฟริกัน-อเมริกัน และกลุ่มชนกลุ่มน้อยในสังคม และเสนอแนะว่าความเป็นอื่น/คนอื่นควรได้รับการพิจารณาในฐานะที่เป็นชุมทรัพย์และแหล่งความรู้เพื่อการอ้างอิงในงานศิลปะ วัฒนธรรม และวรรณกรรม ดังนั้นการที่บุคคลหนึ่งจะมีการรู้วัฒนธรรมจำเป็น ต้องมีความคุ้นเคยกับแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ไม่ใช่แค่หัวข้อทางวัฒนธรรมกระแสหลักที่กำหนดโดยวัฒนธรรมตะวันตก เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจ เกิดมุมมองใหม่ในประวัติศาสตร์ร่วมและเกิดประสบการณ์/ความรู้เพื่อการสื่อสารร่วมกัน

ประการที่สอง การไม่ละเอียดบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม (inclusiveness) ได้ช่วยส่งเสริมศาสตร์การสอนที่ตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอื่น/คนอื่นทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความบกพร่องทางร่างกาย ชนชั้น และเพศสภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้นำเสนอภาพแทนพวกเขาและเธอเหล่านั้นผ่านหลักสูตร แบบเรียน สื่อ วัฒนธรรม และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน หรือไม่อย่างไร Burney โต้แย้งว่า เด็กทุกคนต้องมองเห็นภาพสะท้อนความเป็นตนเองผ่านหลักสูตรและแบบเรียนในระบบการศึกษาของรัฐเพราะว่าการนำเสนอดังกล่าวมีอิทธิพลในเชิงบวกอย่างมากต่อภาพลักษณ์ของเขาและเธอ รวมทั้งการเรียนรู้อัตลักษณ์และวิธีการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จตามหลักสูตร อนึ่ง การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความเป็นอื่น/คนอื่นให้เป็นประเด็นแกนกลางของ

หลักสูตรสามารถทำได้โดยการอ้างถึงตัวบทและบริบทอื่น ๆ ที่ดำรงอยู่ และใช้เรื่องเล่าที่แสดงถึงความเป็นอื่น/คนอื่นเป็นตัวอย่างมาจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนเอง การนำหลักการไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใดออกไปจากสังคมมาใช้ในการเรียนการสอนจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีกว่าเดิม รวมถึงการเคารพและไว้ใจตนเอง ความเชื่อมั่นในตัวเพื่อนร่วมชั้น และสำนึกแห่งความเป็นเจ้าของชั้นเรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงวิพากษ์ รู้จักตั้งคำถามต่อประเด็นการนำเสนอภาพแทน การปิดกั้นกตขี้ และการทำให้คนอื่นไร้เสียงไร้ตัวตนในสังคม ศาสตร์การสอนในลักษณะนี้เท่านั้นที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ความเท่าเทียม และความยุติธรรมเชิงสังคมได้อย่างแท้จริง

ประการที่สาม คุณลักษณะเชิงสหวิทยาการ (interdisciplinary) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในตัวบท โดยที่ผู้ศึกษาตัวบทต้องมีใจเปิดกว้างและใช้ทักษะการวิจารณ์แบบมีอสมัครเล่นต่อตัวบทนั้น ๆ ซึ่งอาจจะมีที่มาจากวัฒนธรรมใด ๆ ก็ได้ กล่าวคือเน้นความสำคัญของการวิจารณ์โดยไม่อิงกับทฤษฎีหรือเรื่องเล่าหลักในสังคม Burney กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ประเภทต่าง ๆ ที่ Said ใช้เป็นวิธีการวิจารณ์แบบมีอสมัครเล่นโดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจต่อชีวิตและความเป็นมนุษย์ในเชิงสหวิทยาการให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้พวกเขาสามารถท้าทายอำนาจนำในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ที่ครอบงำโดยองค์ความรู้ที่มียุโรปเป็นศูนย์กลางและความมีอคติด้านชาติพันธุ์ และเชื่อมประสานระหว่างความเป็นตะวันออกและความเป็นตะวันตกเข้าด้วยกัน การที่จะบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ Burney เสนอว่าการฝึกหัดครูก่อนประจำการและครูประจำการจำเป็นต้องปฏิรูปวิธีคิดแบบใหม่เพื่อให้พวกเขามีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ หรือภาษาของประเทศเจ้าอาณานิคม เช่น ฝรั่งเศส สเปน และเยอรมัน และจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระจากทั้งมุมมองของตะวัน-

ออกและตะวันตก

เนื่องจาก Burney ได้พยายามเชื่อมโยงแนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมและการศึกษาเข้าด้วยกัน สำหรับผู้เขียนบทความคาดหวังว่าจะได้เห็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่านักวิชาการรุ่นก่อน ๆ ได้ประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมในงานวิจัยทางการศึกษาแบบใดและมีวิธีการอย่างไร รวมถึงการที่นักวิชาการเหล่านี้ประยุกต์ใช้กลวิธีวิพากษ์แนวหลังอาณานิคม เช่น การวิเคราะห์ทิวาทกรรม การวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อการสำรวจตรวจสอบนโยบายและประเด็นทางการศึกษาอย่างไร แต่ในความเป็นจริงตัวอย่างที่นำมาอธิบายวาทกรรมความเป็นตะวันออก และการนำเสนอภาพแทนถูกเหยียดมาจากราชการด้านวัฒนธรรมศึกษาที่เน้นการศึกษาวัฒนธรรมป๊อป ศิลปะร่วมสมัย วรรณกรรมศึกษา และการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์-วัฒนธรรมเสียเป็นส่วนใหญ่

ประเด็นเหล่านี้จะมีคุณค่าอย่างมากในกรณีที่แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมถูกนำมาใช้วิเคราะห์ห้วงสำคัญในบริบททางการศึกษา เช่น การที่ลูกหลานของผู้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในรัฐที่เคยเป็นเจ้าอาณานิคม เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีการก่อร่างตัวตนที่ยังคงอัตลักษณ์ความเป็นชาติและอัตลักษณ์แบบหลังอาณานิคมได้อย่างไร Islamophobia หรือ สภาวะหวาดกลัวชาวมุสลิมถูกผลิตสร้างหรืออาจจะถูกทำลายในบริบทของโรงเรียนรัฐในประเทศตะวันตกได้อย่างไร กลุ่มนักเรียนที่เคร่งศาสนาที่มีการก่อร่างตัวตนที่มีอัตลักษณ์แบบพันทางทั้งในด้านศาสนาและความเป็นพลเมืองได้อย่างไร และกลุ่มเด็กชายขอบ/เด็กกลุ่มชาติพันธุ์และครูผู้สอนได้ร่วมกันทำลายสภาวะจักรวรรดินิยมภายใน (the empire within) ได้อย่างไร (Young, 2004) กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า กระบวนการทำให้กลายเป็นอื่น/คนอื่นถูกทำให้หลอมรวมกลายเป็นสิ่งเดียวกันกับความสัมพันธ์เชิงพลวัตระหว่างประชากรส่วนใหญ่ (คนผิวขาวชาวตะวันตก) และประชากรส่วนน้อย (คนผิวสี คนพื้นเมือง คนเชื้อสายแอฟริกัน-อเมริกัน คนเอเชีย คนตะวันออก รวม-

ถึงกลุ่มคนอพยพและคนไร้สัญชาติ) ในประเทศกลุ่มประชาธิปไตยที่มีความเจริญก้าวหน้าทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองได้อย่างไร

นอกจากนั้น ผู้เขียนคาดหวังว่าจะได้เห็นวิธีการที่แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมถูกนำมาใช้ทำความเข้าใจกระบวนการจัดการศึกษา ระบบโรงเรียน และการพัฒนาการศึกษาในสังคมของประเทศหลังอาณานิคม กล่าวคือนโยบายและแนวปฏิบัติทางการศึกษา เช่น การกำกับติดตามผู้เรียนในระบบ นโยบายการเรียนการสอนภาษา เป้าหมายการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และความเป็นพลเมือง การช่วงชิงพื้นที่ของความรู้ระหว่างศาสนศึกษาและพลเมืองศึกษา ความสำคัญของแบบทดสอบมาตรฐานและเครื่องมือการทดสอบความรู้ความสามารถระดับนานาชาติมีส่วนช่วยหรืออาจจะถูกนำมาใช้ทำลายพื้นที่แบบจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตกในการกำหนดมาตรฐานโลก (global standard) รวมถึงเครื่องมือทดสอบที่เน้นมาตรฐานสากล (ซึ่งเป็นมาตรฐานของตะวันตก) มีพื้นที่ให้ผู้ที่อยู่ในสถานะรอง/ด้อยกว่าในประเทศหลังอาณานิคมเหล่านี้ได้พูดเพื่อตนเองและได้รับการนำเสนอภาพแทนประเทศของพวกเขาดีขึ้นหรือไม่อย่างไร

ประเด็นที่ผู้เขียนให้ความสำคัญดังกล่าวมาแล้วคือ การไม่ละเลยบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกไปจากสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในการศึกษา โดยนัยนี้หมายถึงผู้เรียนทุกคนควรมีความรู้สึกรู้ว่าวัฒนธรรมของพวกเขาได้รับการนำเสนออย่างเท่าเทียมและถูกปฏิบัติด้วยความเคารพผ่านหลักสูตรและแบบเรียนในระบบโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ประเด็นการไม่ละเลยบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกไปจากสังคมกลายเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเมื่อพูดถึงสังคมพหุวัฒนธรรมและสังคมของประเทศหลังอาณานิคมที่มีการผสมผสานทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ในแง่นี้ Burney มิได้อธิบายถึงประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเป็นเอกภาพและการดำรงความหลากหลายทาง

วัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งการให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจจะกลายเป็นอุปสรรคต่อความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นพลเมืองและอัตลักษณ์ความเป็นชาติ ดังนั้นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมเข้ากับแนวคิด/ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยมและพหุวัฒนธรรมศึกษาน่าจะทำให้แนวการวิเคราะห์ของ Burney มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น การสอนให้ผู้เรียนรู้จักเคารพต่อวัฒนธรรมทุก ๆ วัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมอาจจะไม่ใช่การตัดสินใจทางการศึกษาที่เหมาะสมเสมอไป ผู้เขียนมีความเห็นว่าผู้เรียนจำเป็นต้องคิดเชิงวิพากษ์ต่อวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมของตนเอง และประเมินคุณค่าวัฒนธรรมโดยใช้มุมมองเชิงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน และความยุติธรรมเชิงสังคม การสอนและการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์มิได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการไตร่ตรองและการคิดเชิงวิพากษ์แต่อย่างใด ในความเป็นจริงไม่มีข้อมูล/ความรู้ใดที่มีความเป็นกลางและการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งอาจจะเป็นการเน้นย้ำแต่เพียงด้านบวกและในขณะเดียวกันก็ได้ละเลยด้านที่เป็นเชิงลบของวัฒนธรรมนั้น ๆ ไปด้วย (ผู้เขียนเชื่อว่าการเลือกใช้คำว่าด้านบวกและด้านลบในที่นี้เป็นการกระทำที่เจือไปด้วยอคติและไม่เป็นกลางไปแล้วนั่นเอง)

ประเด็นที่ผู้เขียนพอจะมองเห็นอีกประการหนึ่งคือ Burney มิได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเป็นวัฒนธรรมในแง่มุมมองที่ควรนำไปสอนให้แก่ผู้เรียน ทำไมต้องเป็นวัฒนธรรมนั้น และการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีความเป็นอื่น/ของคนอื่นจะนำมาบรรจุไว้ในส่วนใดของการจัดหลักสูตรสถานศึกษาอิงมาตรฐานของชาติและมลรัฐในโรงเรียนต่าง ๆ ของประเทศตะวันตกได้อย่างไร ซึ่งหลักสูตรลักษณะนี้ต่างก็เน้นมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในเชิงเทคนิคเป็นหลักในการวัดและประเมินผล

ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด จึงกล่าวได้ว่าการประยุกต์ใช้คุณลักษณะเชิงสหวิทยาการและวิธีการวิจารณ์ตัวบทในระบบโรงเรียนที่อยู่ภายใต้บริบทการเรียนการสอนเพื่อการทดสอบมาตรฐาน การลดบทบาทความเป็นครูมีอาชีพให้เป็นเพียงช่างเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน (Apple, 2004) และความกดดันจากการประเมินทั้งครูและผู้เรียนโดยใช้ผลลัพธ์จากการประเมินข้อสอบมาตรฐานสากล เป็นปัจจัยที่ทำให้ศาสตร์การสอนที่ผู้เขียนหนังสือฉบับนี้ต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในระบบโรงเรียนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากเหลือเกิน ความเป็นสหวิทยาการในการจัดการศึกษาไม่เพียงแต่จำเป็นต้องปฏิรูปศาสตร์การสอนแนวใหม่ หากยังต้องปฏิรูปวิธีคิดเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา การเตรียมความพร้อมให้แก่ครูก่อนประจำการ และครูประจำการ การกำหนดเป้าหมายการประเมินผลตามมาตรฐาน และบทบาทของผู้เรียนในฐานะพลเมืองที่เข้มแข็งของสังคม

หนังสือฉบับนี้ได้ให้ข้อสรุปที่เป็นสาระสำคัญของแนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมและนัยสำคัญที่เป็นไปได้แก่ศาสตร์ครุศึกษาและวงการศึกษาในภาพรวม Burney ได้กระตุ้นเตือนให้ครูและผู้เรียนทำงานร่วมกันในบทบาทของปัญญาชนสาธารณะ (Public intellectuals) ในบริบทโรงเรียนและสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทั้งยังเสนอให้ประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์วาทกรรม การเรียนรู้เชิงสหวิทยาการ การศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อท้าทายการแบ่งแยกคู่ตรงข้ามระหว่างความเป็นตะวันออกและความเป็นตะวันตก และท้ายสุดคือการเข้าถึงความยุติธรรมเชิงสังคมในการดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองโลก การประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีแนวหลังอาณานิคมมาสู่การทำความเข้าใจการศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นพลเมืองที่รู้เท่าทันและมีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในระบบโครงสร้างเชิงอำนาจและความรู้ที่กดขี่ว่าถูกผลิตสร้างและสถาปนาให้มีความชอบธรรมผ่านวาทกรรมที่มีอำนาจนำทั้งในเชิงสังคม วัฒนธรรม

เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะ และท้ายที่สุดได้นำไป
สู่ภาคปฏิบัติการจริงในสังคมนั้น ๆ นั้นเอง

References

- Apple, M. (2004). Controlling the Work of Teachers. *The Curriculum Studies Reader*. New York: Routledge.
- Burney, S. (2012). *Pedagogy of the Other: Edward Said, Postcolonial Theory, and Strategies for Critique*. New York: Peter Lang Publishing.
- Fanon, F. & Farrington, C. (1968). *The Wretched of the Earth*. New York: Grove Press.
- Freire, P. (1993). *Pedagogy of the Oppressed*. New York: Continuum.
- Herzfeld, M. (2002). The Absence Presence: Discourse of Crypto-Colonialism. *The South Atlantic Quarterly*, 101(4), 899-926.
- Hirsch, E., Kett, J. & Trefil, J. (1988). *Cultural Literacy: What every American needs to know*. New York: Vintage Books.
- Jackson, P.A. (2007) Autonomy and Subordination in Thai history: The Case for Semicolonial Analysis. *Inter-Asia Cultural Studies*, 8(3), 329-348.
- Lao, R. (2015). *A Critical Study of Thailand's Higher Education Reforms: The Culture of Borrowing*. New York: Routledge.
- Phoncharoen, W. (2012). Postcolonialism: A theoretical survey and an application to study Thai society and politics. *Journal of Humanities and Social Sciences*, Mahasarakham University, 31(5), 161-178.
- Prachakul, N. (2001). Postcolonialism. *Sarakadee*. 16/191: 156-160.
- Said, E. (1978). *Orientalism*. New York: Pantheon Books.

- . (1993). *Culture and Imperialism*. New York: Knopf.
- Spivak, G. (1991). Identity and Alterity: An Interview. *Arena* 97: 65–76.
- . (1988). Can the Subaltern Speak? *Marxism and the Interpretation of Culture*. London: Macmillan.
- Winichakul, T. (2017). *The Thais/The Others: On the Others of Thai-ness*. Nonthaburi: Sameskybooks.
- Young, R. (2004). *White Mythologies: Writing History and the West*. London: Routledge.

